TECHE UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0649

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

649
Torri

Msso
Statuta Collegii
Doctorum Patriæ

Anno 1497

NB= Statuto il presente che venne
pubblicato in Udine Tipografia del Patronato
l'anno 1880.

12.15

Statuta Collegii doctorum Patrie

Augustinus Barbadico dei gratia dux Venetiarum etc. nobilibus et sapientibus viris Johanni Mauroceno de suo mandato locumtenenti patrie Fori Julij ac successoribus suis fidelibus dilectis salutem et dilectionis affectum. Significamus vobis quod in nostro consilio rogatorum die xxiij Januarij instantis capta fuit pars tenoris inscripti vz. Reperiuntur Utini et in patria nostra Fori Julij boni numero doctores qui cupientes vivere sub aliquo ordine et regula instituerunt unum eorum collegium cum capitulis et ordinationibus reliquorum collegiorum doctorum civitatum nostrarum terre firme prout suis litteris attestatur nobilis vir ser Johannes Mauroceno locumtenens noster qui misit dominio nostro exemplum dictorum capitulorum quorum confirmationem duo ipsorum doctorum vz. d. Jacobus de Castello et d. andreas de belgrado qui ad nostram hanc ob rem se contulere presentiam magna cum instantia petierunt et quia huiuscemodi eorum honeste petitioni sit satisfaciendum cum presertim cessura sit honori et ornamento status nostri et dicta capitula conformia sint constitutionibus et ~~ordinationibus~~ ordinamentis dicte patrie ut suis litteris scribit dictus locumtenens noster Vadat pars quod auctoritate huius consilij institutio predicti collegij laudetur et confirmetur cum omnibus capitulis constitutionibus et ordinationibus contentis in predicto exemplo reviso et examinato per collegium nostrum: quod quidem exemplum remittatur ad predictum locumtenentem nostrum ut ordines et regule in illo contente diligenter observentur: et executioni mittantur: Tenor vero capitulorum talis est. vz.

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

Humanu gn̄s natura. liberum optima rōe legem adinuenisse consendū est: fons .n. uite
liberalioris: et uberioris lex sapientis est: p quā ordo rebus cunctis statuit: metu
pene īproborum coercet audacia: et temeritas comprimit: bonorum ad uirtute ca
pescendā propensius: ac flagrantius accendit intentio: augeturq̄ utilitas: dignitas
et auctoritas: hinc priscos illos romanos: expactis demū ex urbe Regibus: ut eorum
Ciuitas: que diutius sine legibus fuerat: fundaretur: Non sine rōe leges xij. tabula
rū teste pomponio Iure consulto ab atheniensibus accepisse comperimus: arbitra-
bantur .n. omnes humanas actiones sese sanctius habituras: eorumq̄ Vrbem
longe maius incrementū indies accepturā: si certis: ac peculiaribus legibus gu
bernaretur: hoc et ī nonnullis irrationalibus animantibus licuit suspicari
Parcas et enim apes naturā edocuisse suis legibus uiuere: Et uni dumtaxat.
regi obtemperare et maro: et sacra testatur scriptura: Plures formicas Vnico
quidem oneri suppositas suo quamq̄ ordine onus subire dephendimus: Grues
quoq̄ quas palamedis aues appellant et ordine Volare conspicimus: planetas oēs
ppetuo ut asserunt motu agitatos suo quemq̄ ordine sine quo Vix momento q
dem minimo sibi constarent: nobis reduces: quotidie Videmus. Quo fit: ut prie
huius foro Iuliensis ac Ciuitatis Vtinēn doctores qui ceteros informant et teste
sacra pagina fulgere dicunt Veluti stelle in firmamento et in ppetuas eter
nitates constitui: sibi quoq̄ et suis negotijs legem libenter praescribant: Institu
tionumq̄ normam inter se edere: pressa spiritus sancti grā: que eruditis co
gitationibus interee dignatur consulto statuerit: ne qui ceteris consulunt,
sibi ipsis defecisse Videant: et in eo qd̄ profitentur reprobi inueniant: Ad dei
igitur maximi: eterniq̄ laudem: ac beati Iōhis Baptiste: cuius auspicijs prestens
hoc Institutū fundandi collegij aggredimur: feliciss. quoq̄ status serenissimi
du. dnij nri Venetiarum decorem et gloriā perpetuumq̄ splēdore et ornamentū
Clarmi dni Iōhis Mauroceno prie locūt. dignmi qui operi huic probatiss. ultro
et dignatus est adesse: Doctores omnes foroiulienses et utinenses quotquot
auditoriū supremū et Curiam prialaria frequentant pro augmento huius
sctissime Ciuilis sapientie constitutiones: siue statuta ut infra inter sese au
ctore dno unanimiter promulgauerint: Die lune . 6. nouembris. 1497.

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

De modo & forma eligendi priore
& Consiliarios.

Quia secundū philosophū ī uno quoque ente est dare unū ens: ad quod cætera
reducant: dictatq; Ius ciuile plures nō posse faciliter consuli: sed oppor
tere quempiam præsidere cuius arbitrius facilior sit ad consiliū pħibendū
testaturq; Euangelica doctrina omne verbum stare in ore duorū uel trium
Proinde statuimus: q, conuocato: & coadunato collegio in basilica s. Io
annis baptistæ d platheæ. Vel in aliquo alio loco honesto & congruo depu
tando p maiorem partem collegij pdicti, singlis annis In die festo na
tiuitatis eiusdem sancti Iohis hora decimaseptima uel c. ponant' in ca
pello ligneo ad hoc apto & spāliter deputato p notariū dicti Collegij tot
ballotæ albæ quot aderunt ibidem doctores Interquas tn̄ sint tres tantū bal
lotæ rubeæ: et eis commixtis: accedat notarius prædictus primo loco ad dnm p
orem tunc pſidentem: & successiue ad quemlibz pfatorū doctorū Iuxta ordi
nem sedendium Et hij quibus obuenerint ballotæ rubeæ pdictæ extra
ctæ d pfato Capello facultate heant nominandi ī priorem tres ex docto
ribus dicti Collegij unum pro quoq; qui nominati statim exire debeant
dictum Collegium: Et p reliquos de Collegio eo ordine quo nominati fue
rit secreto ballotent' ad offm prioratus prædicti ad bussolos & ballotas: Et ille
ex præfatis tribus noīatis ad dictum offm sit & intelligat' ac Remane
at prior illius anni futuri: qui Reportauerit pro se maiorem ptem suffra
giorū totius Collegij: alias fiat noua nominatio & electio modo q̄ su
pra: Donec noīnatus hūerit maiorem ptem suffragiorū ut s. Et istemet
ordo pariformiter seruetur ī electione: In electione duorū Consiliariorū
excepto q, duo tm̄ ex pdictis noiatis qui hūerint plura suffragia maio
ris partis totius Collegij ut s. Remaneat: sint & intelligant' te Consili
arij Illius anni: Adijcientes q, nemo ex prædictis priore & Consiliarijs
ut sup. noīnatis & electis possit renunciare dictis offis sub pœna libr. x.
illico exbursandarū dicto Collegio & horū offm duret dūtaxat anno: &
p continuū trienium subsequens ad tale officium nominari & eligi nequeat.

De officio dnorū prioris & Co
siliariorū

Quoniam par est membra Capiti obtemparare debere & inter se Nullatenus dis
sidere Ideo Constituimus, q, prædicti prior & Consiliarij pesse debeant
Collegio sæpedicto & ad ipsorū offm spectet & ptineat manutenere: def
fendere: ac regere dictū Collegiū, expensis tn̄ Collegij: Imponereq; pro
rei necessitate multtas: seu penas & banna contrafacientibz statutis &
ordinibus Collegij pħbati dum tn̄ pena: multa seu bannū nō excedat soldos
xx. paruorū nisi maior pars Collegij plus uel minus decerneret & in

BIBL. CIVICA UDINE

super teneant singulo quoque mense ad minus semel et quotiens utile vel opportunum eis videbitur convocare collegium predictum iuxta formam precedentis statuti: et priores in loco si vocati ad eorum mandatum hora statuta non venerit multentur: et incurrat penam soldorum xx nisi iusta causa fuerint impediti arbitrio eorumdem dominorum prioris et consiliariorum diiudicanda possintque tam ipsi: quam alii de collegio: servato tamen ordine statutorum proponere omnia et singula utilia et necessaria dicto collegio possint insuper consiliarii predicti absente priore de consensu antiquioris doctoris de collegio: qui ipso iure: absente priore eius loco censeatur subrogatus, convocare collegium et proponere ut supra: si convocandi necessitas immineat alias expectetur adventus dicti prioris

De electione et offitio advocatorum pauperum

De quibuscumque operibus debetur deo maximo decima presertim ab his quibus scientie munus elargitum est: Proinde statuimus quod ordine et modo de quo supra in ballotatione domini prioris facta est mentio: eodemque die pariformiter eligantur tres ex doctoribus collegii probati et deputentur tres ex doctoribus collegii probati qui teneantur sine mercede et premio patrocinari quibuscumque pauperibus miserabilibus personis et precipue carceratis pauperibus in quibuscumque causis tam civilibus quam criminalibus quotienscumque fuerint requisiti sub pena librarum x. collegio applicandarum pro qualibet vice qua requisitus noluerit in causa iusta patrocinari de qua requisitione stetur arbitrio iudicis dominorum prioris et consiliariorum: et relationi duorum proborum virorum: Teneantur insuper semel ad minus in mense visitare carceres cum licentia magnifici domini locumtenentis: et se informare de causis et defensionibus eorumdem miserabilium et pauperum et carceratorum et eos ac eorum causas pro posse defendere: et hoc sub pena predicta totiens ab eis auferenda: quotiens cessasse dicte visitationi reperientur nisi fuerint absentes vel infirmi: et super predicta pena supplicari aut arrengari seu gratia fieri nullatenus possit: sed omnino irremissibiliter exigatur: Adiicientes insuper quod predicti electi ut supra renunciare nullatenus possint: aut aliquo modo se excu

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

sare ab officio p̄libato sub pena p̄dicta factaq; tali Ele-
electione in Crastinu ad sonu tubę sub palatio pro-
tariu & Viatore dicti Collegij alta & intelligibili
Voce preconia notificetur oib; p̄dictos tres Electos fuis-
se advocatos pauperu & eorum officiu duret soluman-
no & p Continuu trienniu subsequens nominari & eli-
gi nequeant sub pena p̄dicta.

De Electione Cancellarij
ac bidelli Collegij & eorum offo

Quoniam arbitramur p̄sidentes sine ministris Comode un-
p̄re non posse: Statuimus q eo die quo Eligent prior
& Consiliarijs similiter eligatur unus bonus & suffi-
ciens notarius ad bussulos & ballotas ut fit in Electione
dnj prioris: Cuius officiu sit Conscribere oia gesta
& decreta sive acta Collegij Scdum qd eidem impo-
netur p collegiu & statuta: nec no tenere Coputu de
introytibus: multis & expensis ac facere omnia alia
ad ipm Collegiu Utilia & necessaria & p̄sertim in co-
gregatione Collegij teneatur Vocare unumqueq; ad se-
dendum iuxta ordinem matricule & statutorum: & pro-
testare Contumaces & no sucreentes dicto Collegio &
Similiter Eligatur & deputetur unus bidellus sive
Viator bonus & sufficiens: Cuius offm sit Citare preco-
nizari & alia Spectantia ad officiu p̄conizatus facere
pro ipo Collegio Cui obedire teneant in Occurrentibus
necessitatibus: Durataq; horu officiu ad libitu Collegij cu
Sallario ab ipo Collegio deputando:—

Q notarius & bidellus Collegij
requisiti a priore & Cosiliarijs sta-
tim adesse debeant:

Arbitramur par ee ab inferioribus superioribus obedientia p̄-
stari debere: Statuimus p̄pterea q p̄dicti notarius & bidellus
quotiensq; fuerint Requisiti a dno priore & Consilia-
rijs: Eisdem presto adee debeat: Salvo legitimo im-
pedimento p Collegiu diiudicando: alias notarius Cadat
in pena Solidorum .x. pro quaq; vice & bidellus So-
lidorum quinq;

BIBLIOTECA CIVICA DI UDINE

De conuocatis ad Collegiū disce
dere nō Valentib(us) sine licen
tia dni prioris

Vt oīa mature & sincere procedant: et qd omnes tangit ab omnibus approbari siue improbari Valeat statuim(us) q(uod) nemo ex doctoribus Conuocatis ad Collegiū inde possit abire sine expssa licentia dnoρ priòris & Consiliarioρ & qui cōtrafecerit cadat in pœnam solidoρ .xx. pro qualib(et) uice ab eo irremissibiliter auferanda sup quo gra fieri nullatenus possit

De Reuerentia exhibenda dnis
priori & Consiliarijs

Quoniam scriptum ē q(uod) oīs aīa subesse debeat supiori & eidem reuerentiā exhibere: Statuimus q(uod) in Collegio por & Consiliarij predicti primo debeant sedere & nullo eos ī bancho pcedere seu antecedere debeat sub pœna solidoρ .xx. pro quoq(ue) & qualib(et) uice auferenda & Collegio applicanda & similiter in processionib(us) & alijs coadunationib(us) publicis nullus pcedere debeat dnm priorē pena pdicta & post dictum dnm priorē tam ī Collegio q(uam) in alijs locis & actibus publicis ac processionib(us) & funeralibus quilib(et) ex dictis doctorib(us) iux(t)a tempus doctorat(us) & descriptionis in Matricula pcedere debeat subseqntem: & hoc pcise & inuiolabiliter obseruetur nec renuntiari seu mutari possit tacite ut expresse quis alio quesito colore: nec contra id arrengari ut gra fieri possit sub pœna pdicta:

De Audientia pacifice pstā
da Volentibus Arrengare

Quoniā ubi nō est ordo necessario sequitur confusio: hoc psertim statuto prouidemus q(uod) quilib(et) ī dicto Collegio Concionari Volens siue arregare pacifice & quiete ab oībus audiatur donec compleuerit: & hoc sub pœna solidoρ .xx. pro quoq(ue) cōfaciente applicanda Collegio: saluo q(uod) si priori & consiliarijs uidebit(ur): tunc possit sibi silentiū imponere si nimiū prolixe aut frustatorie loqueretur sub dicta pena: statuentes insup q(uod) facta propositione p priorem & Consiliarios primo si pro

BIBLIOTECA CIVICA UDINE

ponere voluerint subsequentes in ordine proponere possit
respondere confutare laudare et approbare iuxta ordi-
nem sedentium et nemo possit per alium interrumpi in
suo sermone nisi per priorem et consiliarios ut supra: donec et
quousque fuerit balotata et capta vel reprobata proposita
primo loco facta nec alia diversa ab ea fieri sub pena pre-
dicta nisi prima expedita.

Quid oportet servari debeat quando aliquis
voluerit in collegium recipi

Scriptum est: quod qui non intrat per hostium fur est et latro: ut
igitur tale inconveniens evitetur: hac probabili delibe-
ratione statuimus: quod de cetero nullus admittatur in col-
legium nostrum nisi sit subditus in patria Forijulij illustrissimi
dominij Veneti vel reverendi domini patriarche ratione originis vel do-
micilij saltem trienalis et nisi receperit insignia et gra-
dus doctoratus in publico studio Patavino et eius hon. col-
legio atque aliis volens admitti teneatur ante omnia conve-
nire priorem et consiliarios qui ad eius instantiam te-
neantur in uno die festo convocare prefatum collegium:
coram quo volens describi in matricula et admitti in col-
legium teneatur in primis deponere ducatos duos in mani-
bus notarii nostri confestim distribuendos inter doctores inter-
venientes prefate admissioni et tria paria chyrothecarum
honorabilium et camicia danda priori et consiliariis
et ultra predicta dare et deponere libras tres pro can-
cellario et solidos quadraginta pro bidello quo facto te-
neatur arbitrio dominorum prioris et consiliariorum legere
unam legem cum glosis sive in ff. sive in C. vel unum capitu-
lum in prefato collegio: cui legenti ut deferatur collegio
in quo existit approbatus non possit per aliquem ex doctori-
bus argui: opponi vel quesitum aliquod fieri sed perfecta le-
ctione predicta admittatur: et ipso iure censeatur admissus
et esse de collegio prefato describique debeat per notarium in
matricula locumque habeat in collegio et alibi iuxta tempus ad-
missionis sue et formam statutorum si quis autem admissus

fuerit no suata forma pdicta & ordine de quo s nulla tenus sit neq ee Intelligat d Collegio pdicto neq gaudere Vti possit priuilegijs Emolumentis & Immunitatib. vnius seq pns Statutum precisu Ita ut nullaten sup contentis in eo possit arrengari supplicari ut alr dispesari seu gra fieri sub pena libr. xxv. ut s. ~~applicanda Co~~ proquolibet arrengante supplicante & contrafaciente Irremissibiliter auferrenda.—

De forma Iuramenti deferendi Doctorib d Collegio

V t res sincere procedant & salutem piurij metu eterne pene quilibz Compescatur presenti Statuto decernimg q oes doctores d Collegio pdicto tam psentes q ~~alias~~ in posteru Recipiendi & admittendi semel tm manu tactis Scripturis Iurare teneant in Manib prioris ipi se p petuo & Inuiolabiliter attendere obseruare Manutenere ac propasse deffendere ac tueri Statuta & ordiamenta dicti Collegij tam facta q facienda ac oia & singla in eis Contenta pro ut iacent & in nullo qfacere ducere vl uenire directe ul Indirecte sub pena piurij Sed ipa oia & singla in eis Contenta adunque obseruare & procurare ut obseruent. nullo i Contrariu quesito Colore. ~~I propo~~

De propositis & partitis ad bussulos & ballotas decidendis.

V t absit ois fraus & unus qsq uotum suu siue suffragiu libere sincere valeat prestare Statuim q oes partite & proposite facte in Collegio pdicto decernatur & decidantur ad bussulos & ballotas imposita prius manu i Vtroq bussulo Ita ut referij nequeat in quem ipors suffragiu Imposuerit deferanturq bussulip dicti Circum Circa p doctorem ut notariu Collegij facta q ballotatione pdicta prior Cum Consiliarijs euacuet primo Vnum ex eis numerans ballotas & deinde alium & pro ea parte Intelligat ee decisum & deliberatum que ctra suffragia exorgerit dumodo excedat

maiore parte collegii alias Reballotent et si sec. factu fuerit sit ipso iure nullu irritu et inane:—

De Religione et modo Conveniendi in processionib. publicis

Ut deo Max.o optimoq. ac beato Ioh.i bapte protectori nostro honor debitus exhibeatur hac laudabili Sanctione Statuimus et sancimus quibusq. annis In die festo sacratiss. Corporis d. nri Ihesu christi oes doctores Collegii presentes et existentes in loco et no impediti aliqua iusta ca. et legitima p priorem et consiliarios diiudicanda sub pena periurii et Solidor. xx. a qualibet contrafaciente irremissibilr exigenda teneatur convenire in Eclia collegiata beate Marie Virginis d Utino et cum face cere albe ponderis ad minus libr duar. ad statera et cum caputeo a varis processionali Una cum dnis Canonicis dicte Eclie suo ordine associare processione que ea die fit ad honore et gloriam omnipotentis dei et sacratiss. corpis pdicti usq. ad finem processionis quas faces finita processione debeant offerre altari sacratiss. Corporis christi pro dimidia et alia dimidia altari s. iohis bapte et similiter sub penis pdictis oes doctores presentes et no impediti Ut s.a tenenantur in die festo sancti iohis bapte pdicti convenire In capella eiusdem in ora nona et ibidem audire Missam et offerre solidu Unum ad minus pro quoq. pfatorm doctorm sacerdoti Celebranti pfatam missam et in Comuni offerre Unu Cereum sive face Cere albe ponderis ad minus libr quor. ad statera emend. sumptib. totius Collegii p notis ipius: Qui Consumi debeat ad Usum missar. celebrandar. in pfata Capella et successive eodem die suo ordine associare processione que fit in honore eiusdem sancti sine tn obligatioe deferendi facem et similr Convenire teneantur hora congrua in eadem Eclia qnacumq. fient processiones publice i honore alicuius sancti ut propter felicem Ingressu Ill. d. nri in hanc priam seu alias qncumq. fuerint requisiti de mandato prioris et Consiliarior.:—

De honore exhibendo Confrib(us)
et sponsa... ...

Decens autem et dignum arbitramur et in sponsalitijs actionibus ex quibus solent Civitates libres honeste repleri, Confrib(us) nris honore debitu impendi debere: proinde plenti sanctione decernimus q(uod) quilibet de Collegio nro pns tn et a priore Monitus vt eius Mandatarius sociare teneatur et debeat sponsas cuiuslibet confris nri et filiorum nepotu suorum ac et filias nepotes de domo et familia cuiuslibet confris nri ad domum maritorum suoru no tn ex civitate sub poena soldorum xx pro qlibet requisito seu monito aut citato contrafaciente et contumace nisi legitima ca p priore et consiliarios diiudicanda abs fuerit decreti:—

De funerib(us) doctorum d(e) Collegio honorandis

Ut ostensa fraternaq(ue) benivolentia et in funeribus defunctorum demonstret honorq(ue) debit(us) nris doctoribus exhibeat ad laude dei cui pietatis offa Max(im)e ope placent: Statuimus q(uod) ad funera cuiuslibet de Collegio nostro teneatur prior et Consiliarij convocare seu convocari facere oes de dicto Collegio et ad domu defuncti ire teneantur et debeant saltem p media hora ante sub pena solidorum xx(ti) irremissibiliter auferenda et applicanda Collegio Omnes et singuli convocati pntes et nu impediti legitima ca arbitrio dnorum prioris et Consiliariorum diiudicanda ad Corpus defuncti bini et suo ordine partim ante feretru et partim post prosequi usq(ue) ad sepulturam deum pro ipo orando et inde Cum agnatis domu defuncti redire et ibide permanere donec Remo i Similib(us) fieri consuetus efficiatur:—

De doctorib(us) Collegij nri a contumelijs q(ue) confres se abstinere debentib(us)

Quonia scdm Iustinianas sanctiones no deoppro brijs et Contumelijs sed iurib(us) et legib(us) decertare hac laudabili Sanctione decernimus q(uod) nullus confrum in allegationib(us) coram quocumq(ue) Iudice p tore seu Consultore tam in Collegio q(uam) ex sibi in

nice Contumeliosis vel Iniurias Reales personales seu Verba, vel dicere vel facere presumat: sed potius hone ste & Caritatiue se vicissim audiant & honorent ad hoc ut ab alijs Venerentur: Et si quis contrafacere ausus fuerit in futurum tunc pro facti ac perso narum & loci qualitate prior & consiliarij qui pro tempore fuerint Conuocato prius Collegio quum de his querimoniam aut notitiam aliorum aliter habuerint contra facientem puniant arbitrio Collegij in pecunia applicanda Collegio predicto dummodo non Excedat penam & summam libr. x. & talis poene Impositio Statim moderatoribus per priorem exigatur aliter soluat de suo nisi aliud per Collegium fuerit decretum: Et talis offendens tempore quo super hoc decerneret. Exire teneatur Collegium. Et demum facta deliberatione per illud: redire ad audiendum deliberationem predictam

De pace ac laudis & Compromissis inter doctore predictis:

Quia Concordia paruae res crescunt & discordia maxime dilabuntur: Christi redemptoris nostri discipulis suis pacem relinquentis Exemplo Instructi ac laudabili sanctione statuimus & firmamus: quod si quando (quod absit) casus Emerserit quod aliquis doctorum de Collegio nostro doctorem odio prosequatur dominus prior & Consiliarij totis Viribus et posse, Conentur eos ad pacem Concordiam & beniuolentiam Reuocare qui forte si & animi proteruia efficere nequiuerint id deferant Collegio quod et pro posse conetur ad pacem eos reducere Addijcientes quod in omnibus causis liti bus Controuersijs & dictis inter doctores nostros tunc Vertentibus accipiant arbitri amicabiles compositores & ad id per dictum Collegium compelli possint et multa Indicta Teneanturque Interuenire facere Compromissum ac parere laudis et Sententijs super inde ferendis

De libro Collegii in quo describantur omnes qui sunt & deinceps recipientur in collegio & qui Contumaces erunt ~~ac~~ ~~in~~ recta spectantia ad prefatum Collegium:

Ne fraus aliqua . aut et . legibus inimica perpetrari possit : hac laudabili sanctione statuimus : ex nunc unus liber sumptibus Collegij Remansurus penes notarium eiusdem donec suum officium perduraverit In quo per ipsum describantur omnes Introytus & expense qui et que fient per priorem et Collegium et similiter etiam impositiones Collectarum que dietim occurrent et per Collegium Imponentur : Et exactiones penarum ad quas solvendas quilibet de Collegio teneatur sub pena arbitraria et In eodem libro describantur Electiones et Creationes prioris Consiliariorum advocatorum pauperum et aliorum officialium et alie deliberationes faciende et decernende per dictum Collegium scribantur Insuper in eo omnes doctores presentes et qui de novo Recipientur In prefato Collegio Cum die et anno et sub quibus priore et consiliariis ac etiam serventur In eo sint una Rubrica seu pagina in qua scribantur omnes de dicto Collegio contumaces et Contrafacientes mandatis et penis impositis per priorem et Collegium et alias dispositis per Statuta.

De penis et mulctis per priorem & Collegium impositis contumacibus et inobedientibus irremissibiliter per priorem Exigendis

Quoniam multi metu pene Compescuntur et ad obedientiam debitam Reducuntur que nisi exigeretur esset ludibrio propterea Volentes que statuimus Inviolabiliter observari et prefato priori ac Collegio debitam Reverentiam Exhiberi statuimus et idem prior sub pena solvendi de suo proprio irremissibiliter Exigere debeat a Mulctatis Condemnatis penas eis inflictas Integre ante Exitum sui officij Quas si predicti condemnati solvere fortassis Contumaciter Recusarent Jam dicto Collegio ipso privati et remoti esse ipso Jure Intelligantur et donec cessaverit a solutione predicta Ita quod medio tempore nullum prorsus Ex dicto Collegio sentiant honorem & Emolumentum et Ulterius per annum unum inde-

ligantur ipso Iure privati d dicto Collegio Et Eius Emonumentis Adijcientes q prior & Consiliarij possint sine alio spali Mantº Collegij Si opportuerit Convenirj facere dictos Inobedientes & Cotumaces Coram Magcº D. Iuramentis: Et eos ad solutionem Urgeri Convocatis seu duobus aut tribus ex doctoribus Collegij Si eis Visum fuerit qui Eis Cum adsint In deffensione Cause pdicte sup quo nemo possit se Excusare sub pena soldorum. xx. pro qualibet vice & quolibet contrafaciente & hoc statutu sit preilum ita q sup Contentis in eo arregari supplicari Vel gratia aliqua fieri no possit & si quis arrengare Vel supplicare aut gratia petere ausus fuerit Cadat in pena soldorum. xx. applicanda ut supra:

De Comissione Causarum facienda Doctoribus d Collegio

Quonia scam nam cum Sentit Incomodu Sentire et debet Comodu & Utilitate Inherentes Constitutioi prime Statute sub rubrica d Comissione Causarum Statuimus cas oes & Controversias p Constitutiones ptie Comissibiles altera parte petente Comitti Uni Ex doctoribus Collegij nrj Aut ipi Collegio Utraq parte sic Requirente & Consentiente In quo Conveniete ipi Collegio & non alijs nisi ca sic calidate ex forma dicte Constitutionis Comitti debeat & possit ex priam: Adijcientes q talis Consultor Vel Collegium possit Iudicare & Consulere sola facti Veritate inspecta & attentis Meritis ipsius re post petita omni Nullitate processus hic aut alibi agitati dumodo alias fuerit apta petitio: que Inventionem agentis Concludat. Et sup ea fuerit his Constituta ut lata pro Contestis Iuxta formam Constitutionis & pns statutum sit preisu & Inviolabiliter observetur: (...)

De Consultore d pet ta Conscientia Iurare debente

Quonia Iudicia secundum deum & leges syncere fieri

debent hac honestissima sanctione decerniminus et in
violabiliter ordinamus: quod quilibet de dicto collegii
cui commissa fuerit aliqua questio sive causa con
sulenda. teneatur et debeat in manibus ordinarii
Iudicis: coram quo vertitur lis ipsa sive penes quem
deposuerit consilium suum: Iurare ad sancta dei e
vangelia manualiter scripturis se fideliter consu
lurum In ea: et secundum suum Iuditium et secundum recta iam con
sciam sentire prout In collegio consilio contine
tur fiatque de tali Iuramento prestito Nota publica per manus
notarium Camere cause. Decernentes quod si contin
geret per aliquem ex dictis doctoribus et de consilio
in causis alibi quam hic Vermi . . . : consultor ipse
ante eius ditionem Iurare teneatur in manibus
prioris vel alterius consiliarii et absente priore
et omnibus predictis absentibus sufficiat Iurare In manibus
notarii collegii aut cuiuslibet sui Iudicis Cremonii
facta nota per notarium sub penis supra nominatis.

De doctoribus non valentibus pacisci
Ultra sallarium taxatum per constitu-
tionem presentem nec de quota litis.

[Q]uia humana cupiditas que ut plurimum suis finibus non
solet esse contenta saltem metu pene coercenda et
ad limites debitos producatur hac sanctione statuimus
quod nullus de collegio prefato directe vel Indirecte quo
vis quesito colore audeat vel presumat pacisci seu
aliter convenire de sallario sibi taxando ultra for
mam constitutionis presentis super hoc disponentis neque de
quota litis sub pena libr. XXV. collegio applicanda
et ultra penam per alias imposita et amittendi prefatum
sallarium: Et super tali pena non possit arren
gari vel supplicari aut gratia fieri sub pena predi
cta:

De decisione causarum
commissarum collegio

[U]t Iuditium quod plurimorum sententiis confirmatur sincere
procedat et veritas elucescat. Statuimus quod si con
tigerit causam aliquam undecumque commicti con
sulendam collegio nostro tunc nuntius afferens pro

cessum cause Comisse Commonire debeat dnm prio
rem: et eidem rem exponere: qui teneatur ad re
quisitionem dicti nuntij quam citius poterit Colle
gium Convocare coram quo ponatur process. pre
dictus Et subinde per Collegium deputentur tres
Referendarij ex doctoribus predictis ad bussulos
et ballottas qui nullatenus valeant se excu
sare sed teneantur intra spatium ad minus unius
mensis et quam citius potuerit Referre prefato Collegio
summatim casum et dubia ellecita ex processu ex
hibere in scriptis ut locus sit studere et videre
volentibus et in termino dierum octo denuo Convocet
Collegium et audiant opiniones et sententie cuiuslibet doctoris
arguere et allegare volentis incipiendo a iunioribus et
hoc semotis partium advocatis qui tamen audiant si alle
gare voluerint. Et ibidem re inter eos bene discussa
causa ipsa decidatur prepositis si opportuerit utrinque par
tis ad bussulos tamen et ballotas: Et pro illa parte intel
ligatur decisum: que habuerit suffragia plurium doctorum
Collegio intervenientium. ipsis tamen doctoribus iurantibus in
manibus dni prioris ad sancta dei Evangelia manu ta
ctis scripturis: se secundum eorum Conscientiam recte iudi
caturos: Et subinde detur provintia uni ex prefatis
referendarijs formandi consilium quod intra alios octo
dies ponatur Collegio prelibato: Et ibidem omnibus audienti
bus per iuniorem doctorem in ordine legatur: Et si pla
cuerit sigillatur sigillo Collegij nostri Sancti Ioannis bap
tiste: Et sigillatum partibus ipsis: aut alteri ipsarum tra
datur: Ita quod nemo ex assistentibus possit sententiam Revel
lare. Sub pena periurij et privationis a Collegio perpetuo
per ipsum Collegium statuendo:——

De sallario taxando dicto Col-
legio pro decisionibus causarum eidem Comissarum.

Quoniam iuxta vulgare proverbium omnis labor optat premium.
et fere nemo virtutem amplectitur: si premia tollantur.
propterea statuimus quod pro Comissione cuiuslibet cause
facta prelibato Collegio intelligatur ipso iure fore et esse ei-

dem taxari ad minus sallarium duc. x. Maius vero sallarium taxari possit arbitrio dicti advocatorum collegii attenta rei et cause qualitate ac difficultate dummodo non excedat duc. xx et si non fuerint concordes quod tunc adeatur Mag.cus D. locumtenens cuius decisioni stetur inappellabiliter. Teneatur tamen pars consilii petens ante omnia exbursare et deponere duc. x in manibus prioris et aliter eius processus non recipiatur neque ipse aliqua iuris audiatur: Et hoc statutum sit precisum. Ita quod in contrarium arrengari, supplicari ut gratia aliqua fieri nequeat. Et si quis ex doctoribus contrafecerit sive contrafacere curaverit: incurrat ipso facto penam libr. xxv irremissibiliter ab eo auferrendam qui autem duc. x sive plures dividantur inter doctores de collegio predicto causam tamen expedientes inter ipsos equaliter: Detractis tamen ducatis quattuor quorum tres tantum dentur Referendariis pro eorum labore et de eis debeant esse contenti: Alius vero duc. dimidiatur in duas partes ita quod notarius habeat libras quattuor et bidellus duas.

De interrogantibus testium auditoribus

Revellare non valentibus eorum sallario.

Ut omnis occasio precidatur: et quia fomes et incentivum delinquendi et falsum fabricandi posset fortassis suboriri hac probabili sanctione statuimus ut nullus de collegio nostro notarius interrogator assessor et testium examinator sub pena periurii et libr. xxv ut s. applicanda. Et totiens incurrendam ab eo exigenda quotiens contrafecerit: audeat verbo nutu, signo, facto vel alio deumquesito colore partibus revellare attestationes et dicta testium per eum examinatorum. Sed ea secreta et sepulta tenere debeat donec fuerint a partibus publicata: Et qui contrafacientem huic nostro statuto detexerit teneatur de credentia et lucretur dimidiam pene predicte. Quinymmo dictus interrogator: assessor et examinator sub prefata pena teneatur in initio examinationis iurare in manibus notarii examinantis

se ea nõ Revellaturũ donec publicabunt. Et similiter Jurare teneatur se rite recte accurate et cũ adhibita diligentia taliter Examinare dictos testes et eos interrogare Ut Veritas q possibile sit ab eis Eliciatur Et hoc statutũ sit precisum: Ita q super derrengarj: supplicari Vel gra fieri nequeat.—

De doctoribus procinantib
Debentib procedere In scriptis

Quoniã Magra Experientia Inuenit(?) cause et Iustitiæ et negligentia procinantiũ pp Ineptitudinem petitionis et nullitatem processuũ et notariorum Incurria Irruat ppea ad Coem oium Vtilitatem. Statuimus: q in casis in quibus sedm formã Constitutiõis requiritur petitio In scriptis nullatenus q quempiam Ex nostris doctoribus procedi Valeat et possit nisi in scriptis Exhibito. s libello visione Exceptione et alijs productionibus in scriptis et qui aliter processisse In dictis casis reperietur Cadat ipo Jure in pœnam libr. xxv. Irremissibiter ab eo auferrendarum et collegio applicandarum. Sup quibus nulla prorsus eidem gra fieri possit et qui em petierit cadat in pœnam pdectam et duplicatam

Quempiam ex doctoribus aut Judicibus nris ad locum drig equitare non debere nisi post Conclusionem in causa.—

Ut omnis suspicio tacitę subornationis in Judicibus et Consultoribus nris precidatur pareaturq expensis partiũ hac laudabili sanctione firmamus q de cetero nullus in dex dicti Collegij siue Consultor modo aliquo quouis quęsito Colore possit aut Valeat decedere ad equitandum siue Equitare ad locum differentię nisi Instructo demum et formato toto processu ac facta Conclusione in Causa; nisi Immineret Urgens necessitas. Videndi prefatum locum aut sup eo testes Examinandi sup quo stetur arbitrio et declarationi Magci D. Locumtenens in causis Vertentibus Coram eius tribunali. In alijs aũt arbitrio Judicis Coram quo lis Ver

ritur: Contrafacientes vero ipso iure cadant i pœnam libr. x. Colle° appdare & amittat sallariu pstate eq fationis.

De Advocatis no Valentib; tradere processum i Manib; Iudicis: aut consultoris nisi altera pte Citata.

Ut nemo deinceps in suo iure p adversariu supplantetur & equa lance in Iudiciis procedantur psenti Constitutione deliberamus q doctores vtriusq de cetero nullatenus audeant ut quo uis quesito colore presumant aut valeant sub pœna libr. x. irremissibiliter a Contrafacientibus auferenda: & collegio applicanda: Dare aut tradere processus p se uel interpositam personam alicui Iudici aut Consultori nisi pcedente demum Citatione & monitione partis adverse siue eius advocati & qui Contrafacientem accusarit, teneatur d Credentia: lucreturq dimidia pene predicte: Sup qua nulla p. ulus gra fieri possit: sed irremissibiliter ab eo exigatur:

Interfuerut supdictarum Constitutionu seu statutorum editioni & consensu prestiterut vnanimes: Sacrorum Canonum ac legum doctores infrascripti:—

.D. Iacobus Gurdinus d Marano
.D. franciscus d Stralaldo
.D. nicolaus Ioannes d Cortona
.D. leonardus Muzaninus
.D. ~~Stella~~ Bnardinus bertolla
.D. Guarnerius d Zucho
.D. odoricus Morlatus
.D. Ricardus d fonte bono
.D. Io. Antonius Tergestinus
.D. nicolaus d Zampis
.D. franciscus d Tumetio
.D. Nicolaus Gulliola

D. leonardus Ursinus
D. Andreas de belgrado
D. Hieronymus de melsi
D. Jacobus florius
D. Bartholomeus glemonitius
D. Joannes leonardus Varus
D. Gregorius amaseus
D. Johannes dobricius
Defectionibus dnis antonio Cicadino fratinate: Jacobo de Castello et Joanne Candido

M cccc lxxxx vij ind. xv^ma

Die lune xxvij mensis Novembris: Actum Utini In domo habitationis infrascripti D. Jacobini senioris presentibus sp. doctoribus D. andrea de belgrado, Johanne leonardo de Varis: Nicolao de predeman de porta Rondri Utini et Joanne filio poeti Calderarij testibus. Ibique sp. doctores D. Jacobinus Senior et Johannes de Candidis de Utino Omnibus melioribus modo, Via, Iure, et forma: quibus melius sciverint et potuerint laudaverunt et approbaverunt xxvij statuta edita per suprascriptos doctores in omnibus et per omnia prout iacent Rogantes me notarium infrascriptum ut de predicta eorum laudatione et approbatione publicam Conficere Scripturam :-

Dicta die xxvij Novembris M cccc lxxxx vij actum Utini In studio sp. legum doctoris D. Jacobi de Castello: presentibus nobilibus S. christophoro de Castello eius fratre: et S. thoma q. ludovici de Colloreto testibus: Ibique prefatus sp. D. Jacobus de Castello omnibus melioribus modo, Via, Iure et forma, quibus melius scivit et potuit laudavit approbavit omnia suprascripta statuta edita per dominos suprascriptos doctores: que sunt numero xxvij in omnibus et per omnia prout iacent: de qua laudatione et approbatione rogatus fui ego notarius subscriptus publicam Conficere Scripturam :-

Ego petrus a uaris notarius de Utino suprascriptas laudationes et approbationes aliis impressus scribi et publicari feci et facta diligenti collatione cum nota originali concordare inveni. Ideo me manu propria subscripsi appositis signo et nomine meis consuetis in fidem et testimonium premissorum rogatus et requisitus:

Datis millo et indictione die sabbati viiij. mensis Decembris in camera palatij comunis presentibus nobili pherderico de Colloreto: et ser Iohe dardulo testibus Ubi sp. D. Cuadinus de la fratina et D. thomas de Colloreto doctores visis ut dixerunt suprascriptis statutis et mature consideratis omnibus meliori modo etc. quibus melius sciverunt et potuerunt ea omnia laudarunt approbarunt et confirmarunt in omnibus et per omnia prout iacent: De qua approbatione rogatus fui publicam conficere scripturam :-

Cato Varus notarius loco patris etc.

Quare auctoritate suprascripta mandamus vobis ut partem et capita: suprascripta et omnia contenta in eis observare et observari ad unguem facere inviolabiliter debeatis: facientes has nostras ad successorum memoriam in actis cancellarie vestre registrari et registratas presentanti: Restitui etc.

Datum in nostro ducali palatio die xxvi.to Ianuarij indictione prima. M cccc. lxxxx vij.—

+

Quia ex agricultura precipue solent augeri patrimonia: et maxime
ubi fundorum granario et amplior est conceptio: et vino. Item ut
aperiatur via, et aditus ad amplificandos agros. Hac saluberrima
constitutione decernimus: quod de cetero patreotis et districtuales
inlecensis tamen coherentes fundis vicinorum si in duplo excedant agrum
vicini coherentis, possint et valeant cogere ipsum minus in duplo sibi co-
herentem ad vendendum sibi dictum fundum, dando tamen sibi quartum
pluris quam fuerit estimatus dictus fundus per estimatores ut infra exprimitur
et expensas per ea faciendas, salvo tamen iure vicino, si maluerit sibi
iustum equivalens in fundis aliis ad estimationem predictorum. Sed non unitis
in eisdem tamen pertinentiis: reliquum vero quartum in pecuniis, ita tamen quod ad
summum talis ingrossatio camporum non aprendat ultra tres campos sibi co-
herentes sive fuerint aratiui sive prativi vel buschivi non gerentes tamen
ligna de fabrica seu de foco tamen: intelligentes illum fore et esse coherentem
qui habeat ex uno tamen saltem coherens latere in longitudine sive capiti
in latitudine dicti agri aratiui sibi adiacentis: in silvis vero et pratis
habeat locum presens constitutio solum quando concurrunt duo confinia: dando
et pro predictis campis in eodem communi sunt et in eisdem pertinentiis
cum supplemento quarti in pecuniis ut supra intelligendo et pertica tionis cam-
porum citra tulmentum, fieri debere in ratione quattuordecim perticarum in la-
titudine et sexaginta in longitudine. et in ratione sex pedum pro pertica
ultra tulmentum vero fiat perticatio in ratione perticarum viginti quinque in
latitudine: et quinquaginta in longitudine. Ita tamen quod infra limites ca-
bellas et pertinentias terrarum et opidorum muratorum huiusmodi nostri comitatus
in parlamento nullus cogi possit ad relaxandum ultra duos campos. nec
et agros adiacentes sediminibus et ipsa sedimina: Item excludendo bona
ecclesiarum piorum locorum vel Ill.mi ducis nostri et pheudalia: que aprendi non possint
pro ingrossando nisi per viam permutationis cum aliorum bonorum in eisdem per-
tinentiis: dando quartum de pluri prelatis ecclesiis, piis locis predicto: et
pheudatariis ad estimationem faciendam ut supra: que tamen sint, et remaneat

subrogata sunt eodem iure et qualitate, quibus erant bona approbata: accedente semper decreto tali permutationi faciende, tam ordinarii in bonis ecclesiarum et piorum locorum, quam domini nostri v. locumtenentis in bonis fiscalibus et pheudatariis: ut sincerius et tutius omnia procedant. hoc addito quod sive ingrossatio fiat mediante precio sive cum bonis hic inde partes teneantur de evictione et manutentione bona:

Declarantes quod estimationes dictorum bonorum fieri primo debeant per estimatores duos elligendos per partes quorum estimationi stetur si fuerint concordes. Alias eligatur pro tercio unus de estimatoribus publicis ut infra deputandis: et secundum formam infrascriptam (videlicet quod singulis annis in publico parlamento eligi debeant tres notabiles persone ultra Sulmentum, unus scilicet pro quolibet membro: qui habeant estimare ultra Sulmentum, et totidem eligant citra pro quolibet membro, qui estimare habeant citra Sulmentum cum iuramento in singulis estimando: quorum estimatorum officium anno duret: non cogantur tamen eos ire ad estimandum nisi previa mercede singulis prestanda in ratione soldorum viginti cum expensis oris a milliariis .X. infra: et ab inde supra in ratione soldorum XXXX cum dictis expensis pro qualibet die: et nisi solum in casu discordie ex dictorum duorum per partes ellectorum: quo casu extrahatur per sortem unus ex dictis tribus publicis estimatoribus imbussulandis qui primo extractus remaneat pro tercio: dummodo non fuerit alicui partium per eius iuramentum suspectus: et isto casu extrahatur alius de dictis duobus qui si iterum erit suspectus ut supra: remaneat tertius necio. quorum trium vel maioris partis estimationi stetur: et si omnes discordes forent, tunc media summa sit et habeatur pro vera et inappellabili estimatione:

Decernentes quod tempore dicte ingrossationis petite si qua emergeret controversia cum colono detinente dictas terras relapsandas, sive ratione melioramentorum solvendorum sive ratione ratarum affictus remittende vel alia quavis controversia comprobatur tollatur vel estimetur modis forma et mediis de quibus supra per amicos et estimatores de quibus supra: ut simul et semel talis ingrossatio perficiatur: et non retardetur:

Adicientes insuper quod sicut bona ecclesiarum clericorum et aliorum de quibus supra

comprendi assentimus sub presenti constitutione, ipsa condicione est quod et
ipsa gaudere possit beneficio presentis constitutionis per viam
permutationis tamen non in augmento eiusdem quarti et in fundo
et ad maiorem declaratione premissorum dicimus et statuimus, quod
vie consortium: vel tramites ac rivuli privati non impediant coherentiam:
Decernentes quod si plures fuerit coherentes competitores
eiusdem agri ingrossandi, ille preferatur qui latiora seu longiora
et plura habet confinia: In quibus si essent omnino pares: ille primo
preferatur qui plures campos coherentes: et deinde qui plures habet
campos in eisdem pertinentiis: In quibus et si fuerint pares pariter
admittantur: Declarantes quod beneficium presentis constitutionis preferatur
beneficio constitutionis de agnatis et vicinis. Cui in ceteris in hac
constitutione non comprensis nolumus derogari. —
Volentes quod in quacumque iurisdictione pro dicta causa ingrossationis
procedatur coram suis iudicantibus in prima instantia et tempore
feriarum introductarum ob necessitatem hominum

pus Çinco ygualidades gros

Super officio Procurand.

In Christi noīe Amē

Die Prima … Dominica … 18

Uniti in camino pāt Cōis Coadunati … in … qui interfuerunt

Magnificus et Clarissimus D. Jacobus Cornelius … Juris …

Sp. Doctores	D. Rodulphus Mestier Prior.	Nicolaus de Campo
	Joannes Candidus	Consiliarij	Thom …
	Barth. de dominico.	Nicolaus Dalioli
	Odoricus Merula.	Barth. de Cremona
	Jacobus Florius	Hippolitus de …
	Jo. Franc. de Sbrugnadis	…
	Jo. Franc. Decianus	… de …
	Henricus de valentinis	
	Hiero. Sandominus	
	Franc. Mamianus	
	Jacobus Philippus	
	Ricardus de …	

Ut Procurator dignus … in Jurecons … et … deinceps si exerceat munere quod … et Consiliarij ad Collegiū legem … rem Odoricus Merula Jureconsultus … disseruit … cum et sibi et alijs Doctoribus … retur et ne in nomē … requirerent … explicare prius … et Conditione … quibus … Cornelius … hortatus est qua … landi muneri se perinde subduceret ac … longā … honoratam et in re litteraria sine magna Jactura … Justus … In quibus … rare uerū est. Verum Merula ipse et Sandominus qui legi huiusmodi se omnino contradicere palam professi sunt … Collegio abierūt nec dum a Priore ad suffragia sub pena … adesse voluerunt. Lex autē ipsa … duobus duntaxat … approbataq. fuit, duobus duntaxat Improbatā, quae ad hanc formulam scripta est

Optimarū legū ministri … in re … omnes professores debent, ut … dignitas … succedentibus … Civitati … uenerentur, quo et maiori fide … Consilia et Judicia …

observentur et ad illorum imitationem ceteri in via virtutis gloriaque
procedant. Hinc Jureconsulti, quos alii ambiguitatum oracula,
nonnulli Sacerdotes, alii Principis Consiliarios appellant, quorum multa
passim et sine delectu depresso tamen dignitatis splendore cum magi-
stratibus et pro minimis rebus [illegible] [illegible]. Neque [illegible] neque
non [illegible] [illegible] [illegible] cum id postulandi et procurandi
munus et utilissimum sit et ab [illegible] [illegible] exerceri possit. [illegible]
in amplissimis quibusque Civitatibus [illegible] talia in dedecus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ipsi Commoni Jureconsulti [illegible] ac Foroju-
liani accede[illegible] [illegible] providentia Jacobi Cornelii Praesidis Clarissimi
Qui Civitatis [illegible] Conventum [illegible] suffragiorum Instituto [illegible]
[illegible] ac sicuti urbem arce Italiarum pulcherrima spectabilem et
munitissimam reddidit ita sacrarum legum et Institutionum robore com-
munivit et in [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
Consultissima Constitutione occurrere consueverunt. Qui non tam ordinis
decori cedet quam forensium actionum Comodo. Nos itaque Rodulphus
[illegible] Prior, Joannes Candidus et Bernardinus Aminiacus Consiliarii
legem ferimus. Nullum Juris Doctorem [illegible] [illegible] Principis
procurandi munus exercere posse [illegible] [illegible], quoniam [illegible]
[illegible] [illegible] ut adjiciamus modus, ne Judicii tela resein-
dantur in aliud si placuerit Collegium referetur.

XI. februarii 1518

In [illegible] Palatii Communis [illegible] infrascripti Doctores col-
legialiter [illegible] [illegible]

Imprimis [illegible] [illegible] [illegible] Praeses Jacobus Cornelius

Rodulphus [illegible] Prior
Joannes Candidus
Bernardinus de Aminiaco } Consiliarii
[illegible] [illegible]
Thomas de Coll[illegible]
Nicolaus Gubea
[illegible] Florius
Jo. Franciscus [illegible]
Hippolitus de [illegible]
Ricardus de Fornbono

Bernardinus de [illegible]
Jo. Franciscus [illegible]
Hieronymus Sandoninus
Jacobus Philippus
Gregorius Amaseus
Henricus de [illegible]
Bernardinus del Mondo
Vincentius de [illegible]

Tributa libertas fuerat et Senioribus et Junioribus Jureconsultis
pro arbitrio formandi articulos in materia Procuratorum
[illegible] [illegible] [illegible] in illos ii Culpam ullam conferre possent, et
[illegible] [illegible] composuerant, nec tamen in multis discordabant
unde [illegible] aperte videbatur demonstrari Procuratorum officium
non minus rationi Consimile quam officio procuratorum Doctorum
non repugnare. Verum ne Confusio fieret si reguerent [illegible]

ad cognitionem [illegible] Quercetani Cornelio [illegible]
[illegible] discerneret qui cum aliis munus [illegible]
recto Judicio examinarent, examinatamque per capita distribuerent
que distributa suffragijs admitterentur sigillatim, aut rejicerentur
[illegible] igitur eodem ab iis quibus eligendi munus [illegible]
[illegible] Ricardo de Fonseca et Jacobo Florio
Doctoribus Sapientissimis [illegible] Sandronium [illegible]
mari non desiit [illegible] et [illegible] gravi [illegible]
cinium [illegible] modo [illegible] di [illegible] non
[illegible] abusto [illegible]
quibus omnibus est [illegible] Quom aut [illegible]
acquiesceret [illegible] Dies proxima dicta [illegible]
vatus coadunando [illegible] articulis [illegible] reformandis [illegible]
suffragijs aut rejicerentur

Sabbati . 13 . Februarij : 1518.

In Camino Palatij Cōis coadunati fuere [illegible]
Collegialiter

M. et Cl.mus Prior D. Jacobus Cornelius	Ricardus de Fonseca
Rodulphus [illegible] Prior	Gregorius [illegible]
Joannes Candidus Consiliarij	Jo. Franc. Boianus
Bapt. de Maniaco	Hieronymus Sandronius
Odoricus Alevula	Franciscus Maninus
Thomas de Col[illegible]	Jacobus [illegible] de [illegible]
Jacobus Florius	Bernardus de Mendin
Jo. Franc. Sbrojavacha	Vincentius de [illegible]
Hippolitus de [illegible]	
Henricus de [illegible]	

Allati [illegible] sunt Articuli quos Florius et [illegible] recognoverant et discusserant. [illegible]
[illegible] quot anni [illegible]
quot in Margine singulis adnumerantur. [illegible] cognitum
fuit nullos nō admissos fuisse Doctores omnes ad extremum
in Coll.mi Prioris Cornelij manibus Jusiurando affirmarunt
se observaturos nōnulli scilicet [illegible] Confirmatione Ser.mi Dni
Do. nostri quidam confirmatione et observatione [illegible]
simpliciter et [illegible] ulla [illegible] conditione. [illegible]
[illegible] qui in [illegible] Juravit [illegible]
legi obtemperaturum, Quom Ceteri omnes in [illegible]
[illegible] et [illegible] succubuerit [illegible] quod nō [illegible]
Postremo Prior (Nam et [illegible] de Collegio non est [illegible]

magis expectare visus est quam honorē Collegij et publi
Commodū. Declarant ut observent omnia in articulis ipsis
contenta sub pena privationis Collegiatis et non Collegiatis
et qua fungimur auctoritate decretoque ipsos Judicialiter commu
nit. Hoc anno accepto novo quidam [illegible] deo gaudi sunt
ut Campanis letitia velut communē ostenderint. Cęterum
Ludovicus Tublicus Juvenis Preside nova huiusmodi instituta
pro Palatij Scholis ad Populum promulgavit quae ad hunc
modū tradita sunt.

f. 14 / a 3 — 1 Q. In causis ordinarijs et extraordinarijs tractandis Coram
tribunali Mag. D. Locumtenentis tantū dicitur et noviter ordinarij
et extraordinarijs in quibus requiritur sui ordinarij [illegible]
seu vita Judicij. Utrum Doctor graduatus se impediat in
procurando [illegible] mediantibus Procuratoribus ut
infra deputandis.

f. 13 / a 4 — 2 Q. Procuratores in predictis causis ut supra excedentibus
libras vigintiquinque procedere debeant in scriptis formandis
per Doctores tantū manu eorū propria scribendis vel sui
scribendis, et processus aliter formati sint nullius Roboris
et momenti, et Sententia desuper lata sit nulla, et Procura:
tores aliter procedentes teneantur [illegible] ad expensas et
ulterius remaneant suspensi per Quadriennium. Nō prohibendo
tamē dictis procuratoribus ius et facultatē petendi dilationes
publicationes [illegible] et huiusmodi actus momentaneos fieri
solitos in forma fieri sine scriptura.

f. 16 / a 1 — 3 Q. dicti Procuratores in causis minoris, usque ad xxv. libras
possint procedere per se ipsos [illegible] Doctoribus verum
summarie et de plano.

f. 16 / a 1 — 4 Q. in quacumque causa parva vel magna Doctores audiri possint
in allegationibus, usque aliquo puncto [illegible] Interlocutionis aut
diffinitivæ sententia, tam in prima instantia quam in appellatione
diebus et horis deputandis et aliter quandocumque Judici videbitur.

f. 16 / a 1 — 5 Q. in causis Criminalibus procedatur per Doctores [illegible]

f. 1 / a 2 — 6 Q. D[illegible] in causis [illegible] mediantibus
procuratoribus habere debeant solum duas partes ex tribus [illegible]
per Constitutiones Pauli taxati, tertia vero [illegible] debeat esse
procuratoris qui causam ipsam tractaverit

f. 16 / a 1 — Q. Procuratores tractantes et solicitantes causas, quae finiuntur excedentes
libras xxv. nihil habere debeant a litigantibus pro terminis [illegible]

faciendis sed dumtaxat tertiam partem salarij ut supra In causis
vero minoris summae habere possint solidos quatuor pro termino
si processus superinde non fuerit formatus et expeditus si vero
expeditus fuerit habeant iuxta formam Constitutionis Patriae

y 1c / 2 — 8. Q. D. Doctores pro petitionibus in scriptis, responsionibus, articulis
positionibus et alijs scripturis per ipsos faciendis in causis a [illegible]
[illegible] usque ad 1tam debeant esse contenti sol. [illegible] tantum pro quali-
bet scriptura [illegible] in modula

y 16 / 9 1 — 9. Q. D. Advocati graduati, audiri possint diebus et horis extraordi-
narijs et [illegible] quandocunque visum fuerit Iudici super controversijs
et [illegible] incidentibus in occurrentibus requirentibus decisionem aut
provisionem immediatam ab ipso tribunali expediendis per primum
vel secundum [illegible] sine ulteriori formatione processus. In con-
tinuum causis [illegible] determinata [illegible] requirens ulteriorem processum [illegible]
in eis procedatur ut ut in capitulis precedentibus.

y 16 / 9 1 — 10 Q. D. Doctores et advocati habere possint ab eorum clientibus sallaria
et mercedes eorum pro scripturis et patrocinijs per eos prestandis
in causis premissis iuxta formam Constitutionis Patriae super inde [illegible]
ponentium et similiter pro equitationibus [illegible] [illegible] [illegible]

y 1c / 2 — 11 Q. de cetero nullus possit nominari et dari interrogator vel assessor
pro examinandis Testibus nisi solum Doctores qui tunc [illegible]
esse debeant quando equitant ex civitate medio ducato [illegible] et [illegible]
et sol. octo pro qualibet teste.

y 16 / 9 1 — 12 Q. notarij in primo actu teneantur nominare Doctorem cuius
patrocinio causa tractabitur.

y 16 / 9 1 — 13 Q. salaria [illegible] constitutioni sallaria tam advocatorum quam [illegible]
ratorum debeant eisdem taxari iuxta formam constitutionis sive pro-
cesserint causam expediri sive non dividendo tamen ut [illegible]

y 16 / 9 1 — 14 Q. Iustificationes positionum Committi non possint nisi [illegible]
Doctoribus, et aliter Iustificatio sit nulla

y 16 / 9 1 — 15. Q. de cetero nullus Procurator non graduatus possit procu-
rationis officium exercere Coram Tribunali Magnifici D. [illegible]
nisi solum ij qui fuerint electi approbati et descripti
;3 per suffragia .M. D. L. et Spectabilis Collegij Doctorum Patriae
et in Iuramento ipsorum Dominorum Doctorum de eligendo idoneos

y 16 / 9 1 — 16 Q. dicti Procuratores teneantur Iurare de exercendo legaliter
eorum officium et non defraudando [illegible] clientulos necnon D. Advocatos
et de observandis suprascriptis Capitulis et infrascriptis et de non
pasciscendo seu participando lucro cum advocatis, sub pena [illegible]

privationis et mine Marcha applicandi hospitali Sancti Marie Mag.^ci de Utino

17 Quod in Collegio Doctorum deputentur tres procuratores pauperum incarceratorum pro ut et deputari consueverunt tres advocati et qui eadem forma et eodem onere

18 Quod ad dictum officium Procuratoris eligi nequeant notarij Coram Tribunali Coram quo exiderit nomina in consilio

19 Quod Procuratores Ingredientes in officium teneantur exbursare in principio nostri Collegij libras duas et teneantur ipsas imprimi devolvantur ut supra eidem in collegio

24. Februarij 1513

Convocatum fuit Collegium cui aderunt presentes in Camera pub. Cois Utini

Sp. D. D. Rodulphus Melsius Prior
Bartus de Maniaco Consiliarius
Odoricus Merula
Thomas de Coll.^to
Nicolaus Gulliola
Jacobus Florius
Barth.^s de Glemona
Antonius Philippus
Ricardus de Fontebono
Gregorius Amaltus
Jo. Franc.^s Decimus
Franc.^s Mamus
Hippolitus de Valvasono
Bernardus del marder
Vincentius de Honestis

D. Nicolaus Gulliola et D. Bartus de Glemona iuraverunt in forma se observaturos Statuta de Procuratoribus edita secuta eorum prius confirmatione

Deinde Doctores suprascripti accepto Jur.^to in forma iuraverunt de eligendis Idoneis, non nisi infrascriptos adhiberi in Procuratorum Catalogum.

Seraphinum de Bugam. Calissis — 9 pro, 7 con
Constantinum de Glemona — 11 pro, con
Bartholomeum Marmosium — 14 pro, 2 con
Joannem Pontanum — 13 pro, 3 con
Joannem Victorem de Venzono — 15 pro, 1 con
Lancillottum — 11 pro, 5 con
Evangelistam a Scala — 13 pro, 3 con

Alios praetermo addendos quando Idonei aderunt, ut sibi reservarunt.

Anno Domini 1552

Die Martis .6. Xbris.

[illegible] in aula [illegible] Connocatum fuit Collegium [illegible] [illegible] in quo interfuerunt [illegible]

Sj. D.	Joannes [illegible] Prior.	D.	[illegible] Emilianus
D.	Barth. [illegible]	D.	Hiero. [illegible]
D.	Jo[illegible] Fornibonus	D.	[illegible] de [illegible]
D.	[illegible] Emilianus		Jos[illegible] de Ale[illegible]
D.	Marquardus de Susanis	D.	Manfredus de Castrilie[illegible]
D.	Bernar[illegible] Amadrisius	D.	Sebastianus A[illegible]
D.	Fr[illegible] Gracianus	D.	Hector Portunerius
D.	Hiero. [illegible]		
D.	Franc. [illegible]		
D.	Hiero. Boranus		

Sj. D. Prior multa in medium adduxit [illegible] disordines et inco[illegible] [illegible] dict[illegible] ord[illegible] ad Tribunal Clar.mi [illegible] Presidis, ut ferri ter ordinamur in duabus ordinarijs [illegible] [illegible] [illegible] pro honore prelibati Cl.mi Presidis et [illegible] Collegij providiatur dictis inconvenientibus. Et datum fuit [illegible] facultas unicuique ex Doctoribus dicendi quid credidit [illegible] adducere et exponere tam Seniores quam Juniores Doctores [illegible] hoc, nemini decernente [illegible] fuit Sed quod deputarentur Dnos Priorem et Consiliarios ac Emilianum Seniorem Susanum et Portunerium qui [illegible] habeant videre et inquirere ordines [illegible] articula alias pro [illegible] in hoc Collegio facta, et nova facere si opus fuerit et [illegible] Dnos Deputatos ad hoc [illegible], referenda postea in hoc Collegio

Et illico [illegible] Doctores fuerunt [illegible] ad [illegible] in Collegio pro Die Jovis futura

Jovis 8 Xbris [illegible]

[illegible] in loco [illegible] Congregatum fuit [illegible] Sj. D. Jo. [illegible] in quo [illegible]

[illegible]

D. Joannes [illegible]

D [illegible]

D Joannes [illegible] [illegible]

D [illegible] [illegible]

D [illegible] [illegible]

D Franciscus [illegible]

D Hieronymus [illegible]

D Nicolaus [illegible]

D Joannes Antonius [illegible]

D Franciscus [illegible]

D Hugo [illegible]

D [illegible] de [illegible]

D Hieronymus [illegible]

D [illegible] [illegible]

D [illegible] de [illegible]

D [illegible] [illegible]

[illegible] Consulendo [illegible] [illegible] et deliberatione [illegible] [illegible] posita fuit [illegible] per Sp. D. Priorem et Consiliarios q[uod] nullus Procurator admittatur ad officium procuratoris in [illegible], nec [illegible] [illegible] ad exercitium [illegible] [illegible] contra ordines antiquos, nec qui in futurum vellent dictum procuratoris officium exercere, nisi prius fuerit et sit examinatus per Dnos Priorem et Consiliarios eiusdem Collegii, cum presentia tamen Clarissimi Presidis si sibi visum fuerit intervenire [illegible] Sp. D. Vicarii, et nisi fuerit per maiorem partem [illegible] Collegii approbatus q[uod] non admittatur ad dictum officium procurandi. Tum etiam q[uod] Examinatores dicti Collegii debeant habere iuramentum de [illegible] idoneis. Que lex [illegible] [illegible] discedentibus fuit capta et approbata.

[illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] et [illegible] disputaverunt Syndicos et Executores legum et Statutorum Collegii Sp. Dominos [illegible] [illegible] de [illegible] et Hieronymum Portinerium. Cui deputationi nemo fuit contrarius sed omnes [illegible] eos approbarunt.

Die [illegible] [illegible] [illegible]

1552 Indictione x^a [illegible]

Coram Mag.^co et Clar.^mo D.no Francisco Sanuto [illegible]
[illegible] forjulii [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] D. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad bancha [illegible] Comparuerunt [illegible]
[illegible] [illegible] doctores D. Joannes [illegible] Prior
honorandi Collegii Juristarum [illegible] [illegible] et [illegible]
cum D. Bartholomeo [illegible] et D. Joanne Fam[illegible]
Consiliariis et nomine [illegible] Collegii [illegible] [illegible]
Con[illegible] aliis doctoribus dicti Collegii Instantes [illegible] per
eius Mag.^cam [illegible] mandare [illegible] [illegible] in [illegible] Collegio
omnibus [illegible] captum [illegible] procuratores exercentes officium
procuratoris in advocando in tribunali [illegible] [illegible] Quibus
auditis Prelibatus Clar.^mus [illegible] [illegible] eorum [illegible] [illegible]
[illegible] commisit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
procuratoris exercentibus ibidem ad bancha [illegible] [illegible]
et singuli procuratores qui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
debeant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] eius Mag.^cie ad se examinare [illegible] [illegible]
legem [illegible] in Celleberimo Collegio Doctorum [illegible] [illegible]
[illegible] si comparere neglexerint [illegible] omnes [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deleantur a dicta tabella et officium [illegible]
in advocando decetero exercere non possint.

Nomina Procuratorum ibidem Assistentium

- [illegible] [illegible]
- [illegible] [illegible]
- [illegible] [illegible]
- Rochus [illegible]
- [illegible] de [illegible]
- [illegible] [illegible]
- Joannes [illegible] [illegible]
- Joannes [illegible] [illegible]
- [illegible] de [illegible]
- Et complures alii

[illegible]

1552 Die Mercurij 14 Xbris

Utini in loco septemvirali congregatum fuit Collegium Sp. Juristarum Utini et Patriae pro ballotatione approbatione Procuratorum in quo affuerunt ij ...

Sp. D. Joannes Nimis Prior.
D. Barthol. Lauaria } Consiliarij
D. Joann. Fontebono }
D. Virginius Emilianus
D. Marq. ... [illegible]
D. Bernardinus Amaltheus
D. Francisc. ... [illegible]
D. Jacobus Sabbatinus
D. Nicol. ... [illegible]
D. Hieron.mus Pinus
D. Franciscus Brandolinus
D. Hieron.mus Borius
D. Marcus Ant.s Cimmaranus
D. Thomas de Frattischinis

D. Hieron.mus Missaro
D. Josephus Bellogradus
D. Virginius de Simeonib.
D. Aur.s Portis ...
D. Josephus di Alenis
Dns. Do. Leo.dus Steynerus
D. Manfredus de Caprilis
D. Josephus Fabricius
D. Sebastianus Merianus
D. Hector Portinerius
D. ... [illegible] de ... [illegible]
D. Aloisius Tur... [illegible]
D. Franciscus P... [illegible]
D. Jo. Bapt.ta P... [illegible]

Eximij Ill. Doc. D. Prior et Consiliarij Ex.mi Co... [illegible] retulerunt qualiter hesterna die Coram Justissimo viro Dno Francisco Saunto Prestantissimo Equite Iro Ill.mo et Ex.mo Dno. Do. Veneto Patriae Forijulij Locumtenenti ... [illegible] partem Collegij dicti ordinis ... [illegible] Procuratores qui Procuratoris officium in aduocando exercere intendunt de uno in unum faciendo plura quaesita tam circa Judiciarium ordinem quam Consultationum ... [illegible] Jurisprudentiae et ... [illegible] ex quibus Complures Juuenis fuerunt sufficientes et Idonei Procuratores tam in Pratica quam in scientia et et plures inuenti fuerunt sed ... [illegible] ordinis Judiciarij inexpertes aliqui uero dicti ordinis Judiciarij inexpertes ... etiam litterarum ... [illegible] Juuenis ij omnes inhabiles ad exercendum procuratoris officium in aduocando et uelle solicitatoris tantum censentur esse, et quod inuenti Idonei et sufficientes digni sunt ut ab Ex.mo Collegio amplectentur et ad dictum procuratoris officium approbentur. Qua Relatione facta Idonei et sufficientes inuenti ut supra de uno in unum ballotari ... et approbari modo tamen infrascripto Ex. P.

B Cosmus [illegible] obtinuit ad sui fauorē bā [illegible]
B [illegible] nulli habuit ꝑ ī totū bā
B Leonardus [illegible] et ipse [illegible] bā obtinuit lz fuerit absens
B [illegible] bā [illegible] et admissus.
B [illegible]
B [illegible]
B Jo. Petrus [illegible] et ipse obtinuit [illegible] bā [illegible] admissionē
B [illegible] et ipse [illegible] bā [illegible]
B [illegible] Cordeboys [illegible] fauoré [illegible] 22 [illegible]
B [illegible] et ipse [illegible] ꝑ [illegible] cōtᵃ [illegible]
B Sylua [illegible] et ipse [illegible] 21 [illegible]
B Aloysius [illegible] ad [illegible] 13
B [illegible] et ipse ad [illegible] 23 [illegible]
B [illegible] et ipse ad sui fauoré [illegible] bā [illegible]
tamē [illegible] sequentē [illegible]
eius Ballotationem.

Et [illegible] Collegiū ante tamē eius balotationē et ipso [illegible] D. Priore [illegible] nullis scribere in Cancellaria C. [illegible] ut solummō Procuratoris officium exercere qui respondit ꝑ obtinuē uult procurare et nō amplius scribere in cancellaria et ex [illegible] renunciare [illegible] frido uerū fuit [illegible] q̄ si in futurū [illegible] ꝑ Collegiū notario [illegible] admitteretur q̄ illico et eo casu intelligere ā dicto officio procurandi reuocatus et ipso dimisso processit ad eius Ballotationē et fuit admissus ut tamē [illegible]

Qui omnes Procuratores ut supra admissi et approbati fuerūt uocati in Collegiū ā uno in unū pro ut processit eorꝫ ballotatio et manu tactis Scripturis iurarūt per Sacra Dei Euāgelia in manibꝫ Exᵐⁱ. D. Prioris et Consiliariorū q̄ exercebunt officiū suū in procurando fideliter et penitus remoto omni fraude dolo et uitio, et q̄ tā q̄ admissi ꝑ Exᵐᵘᵐ [illegible] Collegiū obseruabunt statuta leges et ordines ipsius uenl. Collegij et q̄ uniq̄ contrauenient in aliquo sub pen. [illegible] iurij [illegible] tum legibus et ordinibꝫ iam factis q̄ in futurū fiendis.

Et quia B Leonardus Pontonus non fuit presens [illegible] Ballotationi ob eius egritudinem Prelibati Spˡᵉˢ D. Prior et Consiliarij ius sibi reseruarunt ad uidendum

eadem D. Leonardo pro eam prehendi debitum [illegible] in forma [illegible]

[illegible] Procuratoris, proprie et concertatore [illegible] ad [illegible] festum Divi Ioannis Baptiste [illegible] D. [illegible] a valle et D. [illegible] [illegible] Cum [illegible] fuerint ad d. officium [illegible] [illegible] [illegible] reperiuntur notorii omnia et [illegible] [illegible] excepto [illegible] ad exercendum [illegible]

13 Et qui abstinent a dicto officio contenti [illegible] ut infra [illegible]

D. Benedictum Botana

D. Bernardinus de [illegible]

D. Franciscum [illegible]

Nicolaus Bergommus

D. Franciscus Thadei

D. Iulius [illegible]

D. Ioannes [illegible]

D. Iulius de [illegible]

Comparuit in [illegible] D. Antonius Bocc[illegible] notarius [illegible] et exposuit se [illegible] officium procuratoris exercere qui est impotens et [illegible] ad [illegible] et officium notarii [illegible] scribendo amplius exercere nolle, Ideo instanter petijt se admitti ad examen pro ut ceteri Procuratores admissi [illegible] fuerunt, et si in examine [illegible] fuerit admissus habilis et sufficiens ad dictum officium procuratoris [illegible] et admitti pro ut ceteri [illegible] fuerunt, et [illegible] non fuerit [illegible] ibidem [illegible] latus dictus D. Antonius a Sp. D. Priore [illegible] expresse renunciare de non se exercendo in scribendo acta in Iudicio et [illegible] ad [illegible] Iudicii nec [illegible] cum alijs notarijs participare [illegible] habere aliquam intelligentiam nec palam nec clandestine, Qui Respondit se sponte et expresse et ex nunc renunciare de [illegible] scribendo in Palatio acta Iudiciaria nec alia [illegible] Iudiciaria et minus participare cum alijs notarijs vel cum eis aliquam habere intelligentiam

Qua Renunciatione ut supra [illegible] D. Antonii Bocc[illegible] notarium facta Posita fuit pars per Exc.^mos^ D. Priorem et Consiliarios [illegible] Renuncia [illegible] scribendo acta Iudiciaria [illegible] [illegible] dictus D. Antonius admittatur

ad examinandu pro ut ceter. procuratores examinari, hocq̃
Que pars ballotata capta fuit, qua habuit ad sui fauore vnd
locus quindecim et tresdecim [illegible]

Die Dominico 18. Xbris 1552

Cum in loco synodali convocati fuit [illegible]
[illegible] et [illegible] vini pro ingressu infrascripto [illegible] Doc. in quo
interfuerunt infrascripti [illegible] Doctores [illegible]

Sp. D. Joannes [illegible] prior	D. Antonius Perez
D. Barth.s Lauarin(us) — Consiliarij	D. Thomas de [illegible]
D. Joan. F[illegible]inus — Consiliarij	D. Marcus Antonius Emilianus
D. [illegible] Emilianus	D. Torquinius [illegible]
D. Bernardinus Andrisius	D. Josephus de [illegible]
D. Franciscus Ouetianus	D. Josephus [illegible]
D. Jacobus [illegible]	D. [illegible]
D. Augustinus de Cobaris	D. Hi[illegible]
D. Nicolaus [illegible]	D. [illegible]
D. Hiero.mus P[illegible]	D. Aloysius [illegible]
D. Jo. [illegible]	D. Josephus [illegible]
D. Franciscus [illegible]	D. Franciscus Parauls
D. Josephus [illegible]	D. Jo. Bapt.ta Pet[illegible]
D. Hiero.mus Lorenz	

Admissio Doctoris in Collegio

Postremo cum in precedenti Collegio [illegible] admissione [illegible]
reservata fuit iuramentu [illegible] Leo.do Pontono [illegible]
Ideirco Sp. D. Prior prefato Leo.do Pontono deuolr delatu [illegible]
cum corporale manu tactis scripturis iurauit [illegible] Dei [illegible]
se nõ contravenendo statutis [illegible] et Laudationis [illegible] Collegij
sed ea omnia [illegible] fuiste [illegible] in futuru fiende [illegible] observantem.

Deinde Ex.mi D. Prior et Consiliarij Renuntiant [illegible] Antonium
Bocassium notu Collegiatum et Augustinum [illegible] fuisse
ipsos ad presentiam Cl.mi Presidis examinare [illegible]
rit tam in [illegible] in [illegible] et [illegible]
qua [illegible] fecit [illegible] Menigium in Collegium [illegible]
ob ipsius D. Prioris admonitus et certioratus de [illegible]
diebus prox. euolutis factis in hoc Collegio voluntarie et expresse
Renuntiauit de non scribendo de cetero in Cancellaria Cl.mi
D. Lauarij sed solummodo velle officium procuratoris, et omni
que ad ipsum officium pertinent exercere, et ipso e collegio [illegible]
processum fuit ad ballotationem pro eius admissione et pixide

[illegible] per Bidellum Collegij [illegible] ad sui sumorem [illegible]
[illegible]

Et [illegible] in Collegium vocatus stamus cum admissione
[illegible] tradis scripturis in manibus Ex.^mi D. Prioris iusiurando
[illegible] de observando statuta, sanctiones ac deliberationes dicti
[illegible] Collegij usque in diem presentem factas et in futurum fiendas, et
[illegible] Communiri

Et stamus [illegible] D. Antonium [illegible] notarium usque sub
die 14. instantis et parte eiusdem dici pro eius admissione ad procurandum [illegible] ad [illegible] et [illegible] sumorem
[illegible] admissione [illegible]

Et [illegible] D. Priori et [illegible] de [illegible]
debitum [illegible] pro ut et alijs procuratoribus usque in diem
presentem fuit observatum.

Die [illegible] D. [illegible]
Et D. Antonius [illegible] ac [illegible]
[illegible] die 18 [illegible]
1552. Comparuit [illegible] Franc.^o a [illegible] notarium et
[illegible] prestantissimi Collegij Cancellarium et [illegible]
[illegible] dicti procuratoris, dicendo et expresse promittendo de non exer-
cendo de cetero officium procurandi quia officium notarie vult exer-
cere in scribendo: in palatio et alibi pro ut scribebat antequam
admitteretur ad dictum officium procuratoris, quia [illegible] expresse
renunciavit [illegible] scribendi acta judiciaria [illegible]
judiciaria spectarent quam renunciationem [illegible]
Ego Notarius nomine dicti prestantissimi Collegij et de mandato
missis ex compluribus Doctoribus Collegiatis [illegible] acceptavi.
Actum Utini in aula [illegible] Coir transpontem [illegible] ad pre-
dicta m.^ro Sebastiano [illegible] fabrolignario [illegible] et D. Andrea
de [illegible] et alijs [illegible]

Dominicus Bollanus Eques
Patrie Forijulij Locumtenens.

[illegible] Ad instantiam [illegible] D. Prioris et Consiliariorum Ex.^mi Collegij
Juristarum Patrie Juliane et Utini [illegible] mandetur
et precipiatur omnibus et singulis infradenominatis Procura-
toribus [illegible] sub pena [illegible] pro quoque ipsorum et

nullitatis omnium agendorum et procurandorum in eos si mandatum
in tabella procuratorum describi et officium procuratoris in aduocando
exerceri, debeant in termino tridui post eorum presentationem con
uenire predictos Sp. D. Priorem et Consiliarios et petere exami
natores suos ut ipsi examinati per ipsos prout in prestitis
Collegij admittantur ad exercendum officium Procuratoris in aduoca.
Aliter si neglexerint debeant illico a dicto officio procurandi
et aduocandi desistere tanquam non admissi et in quorum fidem etc.
Vrini Die Jouis 7. mensis Nouembris . 1555.

Nomina Procuratorum

Ꝫ Joannes Franciscus de federicis
Ꝫ [illegible]
Ꝫ Thesius Sall.
Ꝫ [illegible]
Ꝫ Antonius Boccalinus not. [illegible] eius voluntaria [illegible]
Ꝫ Franciscus [illegible] Not.
Ꝫ [illegible] Nigris.

Anno salutis nostre domini Quingentesimo Quinquage-
simo Sexto indictione xiiij. Die martis p.mo [illegible]

Vrini in Castro in Thalamo de Medio, ubi ad presen-
tiam Mag.ci et [illegible] D. Dominici Belloni [illegible]
simi et Pauli Forgalii [illegible] (C.) Doc. D.
Hiero.mi Colona Seraualensis Vicarij [illegible] D.
D. Bartholomei Louerini Prioris et R.di [illegible]
linarijs, ac D. Marci Antonij Emiliani Consiliariorum [illegible]
Collegij Juristarum Pauli et Vrini [illegible] Ꝫ Jo. Franci-
de Federicis, Ꝫ Thesius Sulla, et Ꝫ Joannes Bap.ta de nigris
et Ꝫ Alexander Rimondinus, quibus [illegible]
per supradictum D. Priorem exhibita fuit Constitutio Pauli
ad declarandum ex improviso, Et primo Federicio, qui
facta et prius recitata docta et elleganti oratione, Rubrica
sibi proposita Ingeniose declarauit Illud idem fecit Sall
Nigris et Rimondinus non fuerunt discordes et ipsi in
declarando legem eis propositam de [illegible]
[illegible] Continuatur prouidatur, unde summopere a [illegible]
Preside fuerunt laudati omnes ac persuasi ad perdendum

[illegible] [illegible] procurandi [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Dn̄s [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Quo [illegible] D. Petri [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] a fabris Cancellarius [illegible] [illegible]
in [illegible] procuratores admisso [illegible] officio [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Collegij [illegible]

Ultrascriptas omnes [illegible] determinationes factas in Ex.mo [illegible] Juristarum Patavij et [illegible] circa officium Procurandi, et Procuratorum admissionem fideliter Ego Francus a fabris [illegible] Notarius [illegible] et [illegible] Professorum [illegible] Cancellarius [illegible] [illegible] [illegible] apposito [illegible] signo, me subscripsi et cum sigillo [illegible] Collegij [illegible]

†

Die sabbati 16 aprilis 1594

Utini in Aula Palatii Mag.cae Civitatis, ubi Mag.ca Convocatio fieri solet, Convenere

Ex.mi DD. Servilius Treus Prior

Sebastianus Minianus Consiliarius substitutus

Hieronymus de Attimis Consiliarius

Georgius Francischinus

Andreas Antoninus

Ricardus Luisinus

Ioannes Angelus legalis

Daniel a Parmis

Lucretius Treus

Ioannes Baptista Brunellesius

Pompeius Prampergus

Franc.s Stortia

Portasius Caymus

Bernardus Guliola et

Ioannes Baptista Susanna, omnes Iureconsulti representantes totum Ven. Coll.um Excell.rum DD. Iurisconsultor. Civitatis Utini, et Patriae Fori Iulij, sive maiorem partem illius, qui audito tenore responsi Ex.mi D.ni Prioris suprascripti cum subscriptionibus illi subiunctis, illud tamquam in iure verissimum et in praxi receptissimum cunctis suffragijs laudarunt, et approbarunt dantes authoritatem suprascriptis Ex.mis D.nis Consiliarijs illud subscribendi nomine totius Collegij

Responsum

In Xpi nomine amen. Questionis est, Nunquid Maritus, defuncta uxore, superstitibus liberis, habeat ius gaudendi Bonis Dotalibus predictae uxoris suae, alijsve proprijs, seu parafernalibus eiusdem uxoris donec et quousque vixerit et per consequens an in dictis bonis quae respective ad liberos materna appellantur possit Pater usufructu ipsorum bonorum potiri, salva liberis proprietate. Ego sane miratus sum, quod iste articulus, qui nullam fere probabi-

difficultatem patitur, in dubium reuocet quamuis sciam, nihil
esse tam clarum, quin solicitam dubitationem recipiat; Propterea
cum in iure apertissima sit eiusdem articuli decisio quae inuiola-
biliter in praxi obseruatur, prout fieri multoties uidi. Respondeo
notissimi atq; tritissimi Iuris esse, quod Maritus dum uitam ui-
uit, absq; ulla dubitatione, immo nec hesitatione quidem, potiri
debet, atq; iuridice potest usufructus omnium bonor. maternorum
commode, salua post mortem liberis pprietate: Legatur Textus
in l. i C de bonis maternis. Haec n. sunt uerba (legis a Con-
" stantino Cæsare prolata) Res, quae ex matris successione,
" siue ex test.° siue ab intestato fuerint ad filios deuolutae, ita
" sunt in Parentum potestate, ut utendi, et fruendi dumtaxat
" habeant in diem uitae facultatem, dominio vz ear. ad liberos ptinente.
Idq; habet locu etiam si Parentes ad secundas nuptias conuolauerint
l. fin. eo. tit.° vers.° Patres, His uerbis q.
" Patris igitur usufructum maternar. rerum, et si ad secundas nu-
" ptias migrauerint, sine dubio habere debent. Nec ullam filiis, uel
" quibuslibet ex persona eor. contra Patres improba uoce, accusa-
" tionem posse competere.
Et ita teneo, ac sentio, quia aliter nec teneri nec sentiri citra
iuris læsionem potest.

Seruilius Treus Iu. Co. Vtinen.
Ex.mi Coll.ii nunc Prior

Visis his quae doctissime, more suo, scripta fuere ab Ex.mo Iu. Co.
Dno Seruilio Treo, in illius opinionem concurrens, quamli-
bentissime subscribo. Cum Articulus, et apertus sit.

Pompeius Prampergius Iu. ut Doc.
Vtinen.

Facti series sola in eam me aducit sententiam, ut putem opinio-
nem Ex.mi Iu. Con. Do. Seruilii Compatris hon. usq; adeo ueram
esse

esse, ut nullam prorsus recipiat dubitationem, quia, ubi est casus legis, omnis hesitatio cessat; quare de sola subscriptione requisitus, quamlibentissime subscribo Ego Flamminius de Rubeis Utinen. Doc. salvo

Placuit Ven. Collegio nro Conclusio suprascriptorum praestantissimorum Doctorum in re hac, quae deciditur expresse, ut animaduerterunt ipsi, per casum legis, Ubi n. est casus legis, ibi superesse dubitatio aliqua non potest. l. illam, et ibi notant Fulgo. in prin. Iason n°. 4 et Dec. n°. p°. C. de Collat. et l. ancille, et ibi Glo. et post ea bal. n°. 2. notabili tertio. C. de furtis: Et habent Parentes in bonis etiam alijs aduentitijs filiorum hunc usufructum l. cum oportet. C. de bon. que libe. Quo loci aequiparantur bona haec materna, et bona alia aduentitia filiorum, quo ad effectum hunc ut notat Arius Pinell. in d. l. i. C. de bonis matter. par. 2da n°. 66. uers°. nil placere potest, ibi par n. ratio est regulariter in his bonis (loquitur de utrisque) iam equiparatis in l. cum oportet. Prouenit autem is effectus a Patria potestate, quam Parentes habent in filios suos ex iustis nuptijs procreatos, Ascan. Cleme. in tractatu suo de Patria potes. Cap. Vo. effectu 2do in prin., et per totum effectum illum, et idem Ar. Pinell. in d. l. i. par. i. n°. 2 ubi fit autem haec acquisitio uigore Patriae potestatis, ut in legibus sequentibus, et l. cum oportet infra tit°. p°. et §. p°. institu. per quas pso. nob. acquirit. et prius super Rub. illius tituli de Bon. mater. par. 2da in prin. ubi habet haec uerba, Secundum praeludium necessarium his legibus, et alijs innumeris quae agunt de acquisitione, que fit patribus per liberos, est Patria potestas, que est basis, ac fundamentum huius aquisitionis, ut in l. i. infra eodem, et l. cum oportet infra tit°. px°. et institute. per quas perso. nob. aquirit; Et uendicant sibi locum leges ille p.a de bonis mater. et cum oportet. de bonis que libe. etiam si filij longe degant a parentibus, etiam si senes sint, etiam si coniugati sint. Ar. pinell. in d. l. i. par. p°. n°. 33 et Ascan.

(Clemen.

d. effectu 2.do n.o 34 ratione eiusdem patriae potestatis quae propterea non perit; Et is Usufructus semel patri quesitus uiuo filio durat etiam mortuo postea ipso filio, attenditur .n. uita patris d. l. i. ibi in diem uitae C. de bon. mat. l. fin. uers. sin uero Ad. S. C. Tertull., Pinell. in d. l. i. par. p.a n.o 39. et Clementinus d. effectu 2.do in sexta ampliat. sub eodem n.o 34. Et mirabile dictu est, quod durat is usufructus semel patri quesitus dum filius in potestate eius erat, etiam si filius exeat postea de patria potestate, quomodocunque id eueniat (non autem de his intelligimus bonis, quae postea idem filius aquirit) Clementinus d. effectu 2.do n.o eodem 34. ampliat. sept.a post Pinell. Deciu, et emanuele soarez, quos citat, quod sane uideri alicui prima facie absurdum posset, nam cum haec aquisitio, ut mox dicebamus, sit fundata in Patria potestate, Cessante ea cessare et is effectus deberet l. Adigere. §. quamuis. ff. de iure patron. C. cum Cessante ex de appellat, sed respondet Clemen:tinus ubi supra n.o 35 quod tunc demum cessat effectus, cessan:te causa, quando effectus non est iam in esse productus, et con:sumatus, secus e contra per leges, et authoritates ibi allegatas per eum; Sed etiam post emancipationem, filius patri aquirit usufructum aduentitiorum quo ad medietatem, licet per emancipatio:nem exeat de patria potestate, l. si uiua matre. C. de bon. mater. quem textum singularem dicunt Rom. singu. 547. et Corn. Cons. 42. n.o 7. lib. 3. ac Clement. ubi supra, ampliatione octaua, quod inquiunt dispositum fuisse in praemium emanci:pationis; Et adeo priuilegiatus est pater in usufructu bonorum horum filij maternorum, et aduentitiorum, ut non teneatur neque etiam cauere de utendo illis, et fruendo arbitrio boni uiri, et restituen:do postea illa, finito usufructu; et neque etiam ad describendum ea in aliquo inuentario, quemadmodum obligati sunt facere alij usufruc:tuarij Ascan. Clemen. d. effectu 2.do n.o 48. uers. quero tertio, et n.o 49. 50. et 51 et Pinell. in d. l. i. par. 2.da n.o 20. 21. 22. et 27. qui tamen n.o 23. uidetur aliter sentire quo ad inuentarium, et n.o 33. 34. et 37. temperat etiam

(Conclusionem)

conclusionem de cautione.

Et cum certissima tandem sit apud Veneran. Collegium nostru[m]
supradicta Conclusio principalis tum in iure per dictas ll.
p[ri]am et finalem C. de bon. mater. ac et. l. cum oportet,
C. de bon. mater. ac etiam l. cum oportet C. de bon. que
libe. tum in praxi, per ea que aliqui ex nostris Doctorib[us] dixe:
runt obseruasse, et non indigeat pompa aliqua allegationum.
ita ab omnib[us] statim tuit sine hesitatione in sententiam supra:
dictor[um] Dnor[um] Consultoris, qui nunc dignissimus Prior noster est,
et subscribentium, et Nos propterea Consiliarij supnominati
ipsius Coll[egi]i de commissione illius, et eiusq[ue] nomine consi:
lium illud elegantissimu[m] et uerissimu[m], praemissis qua supra
diximus, libenti animo hic subscribimus manu utraq[ue] nostra
propria, adhibito ulterius sigillo ipsius Ven. Collegij in
fidem ampliorem omnium p[rae]missor[um].

Ego Sebastianus Meianus Doc. Consi:
liarius substitutus Ven. Collegij nostri
Vtinen. et totius Patriae Fori Iulij,
manu p[ro]pria

Ego Hieronymus de Attimis Doc. Con:
siliarius ordinarius p[rae]dicti Ven. Colle:
gij, manu p[ro]pria.

(Bern.? Blaceus not. Cancellarius Vtini
et Ven. Coll. Ex.morum DD. Iurisconsultorum
Vtini, et Patriae Fori Iulij Cancell. ex
annotationis ipsius Ven. Coll. [illegible]
in hoc [illegible] [illegible] monumento
[illegible]